AANBEVELINGEN

AANBEVELING VAN DE COMMISSIE

van 12 maart 2013

om de verkiezingen voor het Europees Parlement democratischer en efficiënter te laten verlopen

(2013/142/EU)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 292,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Artikel 10, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie bepaalt dat de burgers op het niveau van de Unie rechtstreeks worden vertegenwoordigd in het Europees Parlement. Dit draagt ertoe bij dat democratische controle en verantwoordelijkheid plaatsvinden op het niveau waarop de beslissingen worden genomen.

(2) Artikel 10, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie bepaalt dat iedere burger het recht heeft om aan het democratisch bestel van de Unie deel te nemen en dat de besluitvorming plaatsvindt op een zo open mogelijke wijze, en zo dicht bij de burgers als mogelijk is.

(3) Het Verdrag van Lissabon versterkt de rol van de burgers van de Unie als politieke actoren door te zorgen voor een sterke koppeling tussen de burgers, de uitoefening van hun politieke rechten en het democratisch bestel van de Unie.

(4) Gezien de maatregelen die op EU-niveau nodig zijn om de financiële en staatsschuldcrisis aan te pakken, is het bijzonder belangrijk de democratische legitimiteit van het besluitvormingsproces van de EU te versterken en het systeem dichter bij de burgers van de Unie te brengen.

(5) In de mededeling van de Commissie van 28 november 2012 getiteld „Blauwdruk voor een hechte economische en monetaire unie — Aanzet tot een Europees debat" [1] werd onderstreept dat elke hervorming van de Europese Unie een versterking moet meebrengen van de democratische legitimiteit en de verantwoordingsplicht.

(6) Artikel 10, lid 4, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 12, lid 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie kennen de politieke partijen op Europees niveau een centrale rol toe door erop te wijzen dat zij bijdragen tot de vorming van een Europees politiek bewustzijn en tot de uiting van de wil van de burgers van de Unie.

(7) Om Europese politieke partijen in staat te stellen hun opdracht optimaal te vervullen, heeft de Commissie op 12 september 2012 een voorstel ingediend voor een verordening betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen [2]. Dit voorstel heeft als doel Europese politieke partijen een duidelijker status te geven en een flexibeler, transparanter en efficiënter financieringskader te bieden. De Commissie heeft ook voorgesteld Europese politieke partijen te verplichten om bij de verkiezingen voor het Europees Parlement alle passende maatregelen te nemen om de burgers van de Unie in te lichten over de banden tussen de nationale politieke partijen en de Europese politieke partijen. Wanneer de nieuwe verordening wordt aangenomen, komt zij in de plaats van Verordening (EG) nr. 2004/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het statuut en de financiering van politieke partijen op Europees niveau [3].

(8) Als de banden tussen de nationale partijen waarop de burgers van de Unie hun stem uitbrengen en de Europese politieke partijen waarbij de nationale partijen zijn aangesloten, transparant worden, zullen Europese politieke partijen de wil van de burgers van de Unie directer tot uitdrukking kunnen brengen en zal de besluitvorming in de Unie beduidend transparanter worden.

(9) Meer transparantie bij de verkiezingen voor het Europees Parlement zal duidelijker maken dat de rol en bevoegdheden van het Europees Parlement in het kader van het Verdrag van Lissabon zijn versterkt. Voor verdere institutionele integratie moeten de burgers van de Unie nauwer worden betrokken bij het democratisch proces van de Europese Unie.

(10) Extra maatregelen zouden de zichtbaarheid van de Europese politieke partijen tijdens het hele verkiezingsproces vergroten, vanaf de campagne tot aan het uitbrengen van de stemmen, en deze in staat stellen de kloof tussen de politiek en de burgers te dichten, ter aanvulling van de informatieverplichting voor Europese politieke partijen waarin het voorstel van de Commissie betreffende het statuut en de financiering van Europese politieke partijen en Europese politieke stichtingen voorziet.

[1] COM(2012) 777 final/2.

[2] COM(2012) 499 final.

[3] PB L 297 van 15.11.2003, blz. 1.

(11) In een aantal lidstaten is het al een vaste praktijk van sommige of alle nationale partijen om op het stembiljet voor de verkiezingen van het Europees Parlement aan te duiden bij welke Europese politieke partij zij zijn aangesloten. Om ervoor te zorgen dat de Europese politieke partijen tijdens het hele Europese verkiezingsproces zichtbaar zijn, is het van belang dat alle lidstaten bevorderen dat de kiezer wordt duidelijk gemaakt bij Europese politieke partij de nationale partijen zijn aangesloten. Teneinde de verkiezingen voor het Europees Parlement transparanter te maken en zowel de verantwoordingsplicht van de politieke partijen die aan het Europese verkiezingsproces deelnemen als het vertrouwen van de kiezers in dit proces te versterken, moeten de nationale partijen in de aanloop naar de verkiezingen openbaar maken bij welke Europese politieke partij zij zijn aangesloten. Naast partijevenementen, zoals congressen, zijn de verkiezingscampagnes van de nationale partijen het meest geschikte en efficiënte middel om deze banden bekend te maken en daaraan een grote zichtbaarheid te verlenen.

(12) Bij Besluit nr. 1093/2012/EU van het Europees Parlement en de Raad [1] werd 2013 uitgeroepen tot Europees Jaar van de burger. Een belangrijke stap in het kader van dit jaar bestaat erin de burgers meer macht te geven bij de verkiezingen voor het Europees Parlement.

(13) Sinds het Verdrag van Lissabon wordt de voorzitter van de Commissie gekozen door het Europees Parlement volgens de procedure van artikel 17, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie en rekening houdend met de regeling van Verklaring nr. 11 bij het Verdrag van Lissabon. Deze procedures vereisen dat rekening wordt gehouden met de verkiezingen voor het Europees Parlement en dat het Europees Parlement en de Europese Raad voor de verkiezing van de voorzitter van de Commissie de nodige raadplegingen verrichten. Deze bepalingen weerspiegelen derhalve de grotere rol van het Europees Parlement bij de verkiezing van de voorzitter van de Commissie en het belang van het resultaat van de verkiezingen voor het Europees Parlement voor dit proces.

(14) In zijn resolutie van 22 november 2012 over de verkiezingen van het Europees Parlement in 2014 [2] heeft het Europees Parlement er bij de Europese politieke partijen op aangedrongen kandidaten voor te dragen voor het voorzitterschap van de Commissie en erop gewezen dat het van deze kandidaten verwacht dat ze een leidende rol spelen in de verkiezingscampagne voor het Parlement, met name door hun programma persoonlijk in alle lidstaten van de Unie te presenteren. Deze resolutie onderstreept nog eens de grotere rol die de verkiezingen voor het Europees Parlement spelen bij de verkiezing van de voorzitter van de Commissie.

(15) In haar mededeling van 28 november 2012 over een „Blauwdruk voor een hechte economische en monetaire unie — Aanzet tot een Europees debat" heeft de Commissie benadrukt dat het voor de totstandkoming van een echt Europees politiek bestel van groot belang is dat de politieke partijen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2014 kandidaten voor het Commissievoorzitterschap voordragen.

(16) De burgers van de Unie moeten er dan ook beter over worden geïnformeerd dat hun stem bij het verkiezen van de Commissievoorzitter een sleutelrol speelt en welke kandidaten voor die functie worden gesteund door de partijen waarop zij kunnen stemmen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement.

(17) Mochten Europese politieke partijen en nationale partijen in het kader van de Europese verkiezingen hun kandidaat voor het ambt van voorzitter van de Commissie bekendmaken, samen met diens programma, dan zou concreet en zichtbaar worden wat het verband is tussen de individuele stem van een burger van de Unie voor een politieke partij bij de Europese verkiezingen en de door die partij gesteunde kandidaat voor het voorzitterschap van de Commissie. Dit moet de legitimiteit van het voorzitterschap van de Commissie ten goede komen, voor een grotere verantwoordingsplicht van de Commissie ten opzichte van het Europees Parlement en de Europese kiezer zorgen en, meer algemeen, de democratische legitimiteit van het hele besluitvormingsproces in de Unie bevorderen. Politieke uitzendingen helpen de kiezers om geïnformeerde keuzes te maken. Daarom is het passend dat de nationale politieke partijen dit middel ook gebruiken om bekend te maken welke kandidaat voor het voorzitterschap van de Commissie zij steunen, samen met het programma van die kandidaat.

(18) De verkiezingen voor het Europees Parlement vinden thans plaats gedurende een aantal dagen, aangezien zij niet in alle lidstaten op dezelfde dag worden gehouden. Een gemeenschappelijke Europese verkiezingsdag, met stembureaus die op hetzelfde tijdstip worden gesloten, zou de gemeenschappelijke deelname van de burgers in de hele Unie beter tot uitdrukking brengen en past dan ook bij de representatieve democratie waarop de EU is gegrondvest.

(19) Burgers van de Unie hebben actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in de lidstaat waar zij verblijven, overeenkomstig artikel 22, lid 2, VWEU, dat is uitgevoerd door Richtlijn 93/109/EG van de Raad van 6 december 1993 tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn [3].

(20) Bij Richtlijn 93/109/EG is een mechanisme voor informatie-uitwisseling ingesteld dat tot doel heeft ervoor te zorgen dat burgers hun actief en passief kiesrecht niet in meer dan een lidstaat uitoefenen bij dezelfde verkiezingen.

[1] PB L 325 van 23.11.2012, blz. 1.

[2] Resolutie van het Europees Parlement van 22 november 2012 over de verkiezingen van het Europees Parlement in 2014 (2012/2829(RSP))

[3] PB L 329 van 30.12.1993, blz. 34.

(21) In een aantal verslagen van de Commissie over de toepassing van Richtlijn 93/109/EG in de loop van de jaren [1], en onlangs nog in het verslag van 2010 betreffende de evaluatie van de Europese verkiezingen van 2009 [2], zijn een aantal tekortkomingen aan het licht gekomen in de werking van het mechanisme ter voorkoming van de meervoudige uitoefening van het actief en passief kiesrecht. Deze tekortkomingen zijn voornamelijk te wijten aan de ontoereikende persoonsgegevens die de lidstaten van verblijf in het kader van de richtlijn meedelen aan de lidstaten van herkomst van EU-burgers. De tekortkomingen zijn ook te wijten aan de verschillen in de verkiezingskalenders van de lidstaten. Bijgevolg konden grote aantallen EU-burgers die waren ingeschreven op de kieslijsten van hun lidstaat van verblijf, niet worden geïdentificeerd in hun lidstaat van herkomst.

(22) Met maatregelen die zijn gebaseerd op uitgebreid overleg met deskundigen uit de lidstaten en op goede praktijken die in dit verband werden geconstateerd, kunnen sommige van deze tekortkomingen doeltreffend worden aangepakt om ervoor te zorgen dat het mechanisme bij de Europese verkiezingen van 2014 beter werkt en om de administratieve lasten voor de nationale autoriteiten te verlichten.

(23) De meeste lidstaten hebben al één enkele contactautoriteit voor de uitwisseling van gegevens over kiezers en kandidaten opgezet in het kader van Richtlijn 93/109/EG. Het hele mechanisme zou efficiënter worden, indien alle lidstaten een dergelijke autoriteit zouden opzetten.

(24) De datum waarop de kieslijsten worden afgesloten, verschilt sterk per lidstaat, variërend van twee maanden tot vijf dagen vóór de verkiezingsdag. Het mechanisme zou doeltreffender worden wanneer de lidstaten, rekening houdend met het tijdschema van het verkiezingsproces in de andere lidstaten, de gegevens over de kiezers zouden doorgeven op een moment waarop het krachtens de nationale regelingen van de respectieve lidstaten van herkomst nog mogelijk is om de nodige maatregelen te nemen. Verscheidene andere technische aspecten van de doorgifte van gegevens kunnen worden verbeterd teneinde het mechanisme doeltreffender te maken. Het gaat onder meer om het gebruik van een gemeenschappelijk elektronisch formaat en een gemeenschappelijke tekenset, de wijze van doorgifte en de encryptiemethode waarmee een passend niveau van bescherming van persoonsgegevens wordt gewaarborgd.

(25) Als de lidstaten van verblijf een aantal extra persoonsgegevens over kiezers zouden moeten meedelen, die niet uitdrukkelijk vereist zijn op grond van Richtlijn 93/109/EG, zouden de lidstaten van herkomst hun onderdanen efficiënter op de kieslijsten kunnen identificeren. De persoonsgegevens die noodzakelijk zijn om het mechanisme doeltreffend te laten werken, verschillen sterk per lidstaat.

(26) Elke verwerking van persoonsgegevens in het kader van het mechanisme voor informatie-uitwisseling moet in overeenstemming zijn met de nationale wetgeving tot omzetting van Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens [3].

HEEFT DE VOLGENDE AANBEVELING VASTGESTELD:

DEMOCRATISCH VERLOOP VAN DE VERKIEZINGEN

Voorlichting van kiezers over banden tussen nationale partijen en Europese politieke partijen bevorderen

1. De lidstaten dienen de voorlichting van de kiezers over de banden tussen nationale partijen en Europese politieke partijen, vóór en tijdens de verkiezingen voor het Europees Parlement, te bevorderen, onder meer door toe te staan en aan te moedigen dat op de stembiljetten voor die verkiezingen wordt vermeld welke partijen met elkaar verbonden zijn.

Voorlichting van kiezers over de banden tussen nationale partijen en Europese politieke partijen

2. Nationale politieke partijen die deelnemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement, dienen in de aanloop naar de verkiezingen openbaar te maken bij welke Europese politieke partijen zij zijn aangesloten. Nationale politieke partijen dienen in alle campagnemateriaal, mededelingen en politieke uitzendingen duidelijk aan te geven bij welke Europese politieke partijen zij zijn aangesloten.

Steun voor een kandidaat voor het voorzitterschap van de Europese Commissie

3. Europese en nationale politieke partijen dienen in de aanloop naar de verkiezingen voor het Europees Parlement bekend te maken welke kandidaat voor het voorzitterschap van de Europese Commissie zij steunen en hoe diens programma eruitziet.

Nationale politieke partijen dienen ervoor te zorgen dat hun politieke uitzendingen met het oog op de verkiezingen voor het Europees Parlement ook worden gebruikt om de burgers te informeren over de kandidaat voor het voorzitterschap van de Europese Commissie die zij steunen en over het programma van die kandidaat.

Gemeenschappelijke verkiezingsdag

4. De lidstaten dienen een gemeenschappelijke dag voor de verkiezingen voor het Europees Parlement overeen te komen, waarop de stembureaus op hetzelfde tijdstip worden gesloten.

EFFICIËNT VERLOOP VAN DE VERKIEZINGEN

Eén enkele contactautoriteit

5. Voor de toepassing van artikel 13 van Richtlijn 93/109/EG dienen de lidstaten één enkele contactautoriteit op te zetten die belast is met de uitwisseling van gegevens over kiezers.

Doorgifte van gegevens

6. De lidstaten dienen zoveel mogelijk rekening te houden met elkaars verkiezingsregelingen, in de zin dat de lidstaat van

[1] COM(97) 731 final, COM(2000) 843 final, COM(2006) 790 final.
[2] COM(2010) 605 final.
[3] PB L 281 van 23.11.1995, blz. 31.

verblijf de gegevens over kiezers tijdig doorgeeft, zodat de respectieve lidstaat van herkomst nog de nodige maatregelen kan treffen.

Aanvullende gegevens met het oog op efficiëntere identificatie

7. De lidstaten van verblijf worden aangemoedigd om, naast de persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 van Richtlijn 93/109/EG, alle relevante persoonsgegevens door te geven die noodzakelijk kunnen zijn voor de identificatie van de kiezers door de autoriteiten van hun lidstaat van herkomst.

Technische middelen voor veilige en efficiënte doorgifte van gegevens

8. Voor de uitwisseling van de gegevens als bedoeld in artikel 13 van Richtlijn 93/109/EG dienen de lidstaten een uniform en beveiligd elektronisch middel te gebruiken, zoals beschreven in de bijlage. De lidstaten dienen de gegevens per lidstaat van herkomst in één pakket door te geven, met in een later stadium een extra doorgifte voor eventuele aanvullingen.

Deze aanbeveling is gericht tot de lidstaten en tot de Europese en nationale politieke partijen.

Gedaan te Brussel, 12 maart 2013.

Voor de Commissie
Viviane REDING
Vicevoorzitter

BIJLAGE

Nadere technische voorschriften voor de toepassing van artikel 13 van Richtlijn 93/109/EG

1. Voor de uitwisseling van de gegevens als bedoeld in artikel 13 van Richtlijn 93/109/EG dienen de lidstaten bestanden met het Extensible Markup Language format („XML") te gebruiken. Deze XML-bestanden dienen uitsluitend via een beveiligd elektronisch middel te worden doorgegeven.

2. De lidstaten dienen het Universal Character Set Transformation Format-8-bit (UTF-8) te gebruiken om gegevens over kiezers te registreren en door te geven via het mechanisme voor informatie-uitwisseling.

3. De lidstaten dienen de W3C XML Encryption Syntax and Processing recommendation toe te passen, waarbij een openbare sleutel en een private sleutel worden uitgewisseld, om een passend niveau van bescherming van de doorgegeven persoonsgegevens te waarborgen.